

**EVALUATIE VAN 1 JAAR
SALDUZ- WET**

Kwalitatief luik: de verdachten

*Studiedag « 't Salduz beter gaan ?!
Hoe de toekomstige 'EU-richtlijnen'
implementeren in onze regelgeving? »*

DSB
Kris DECRAMER

27 maart 2013

 .be

Inleiding

- In onderzoeksvoorstel voorzien om verklaring van rechten te evalueren en hoe rechten door verdachten werden ervaren
- Door middel van interviews: oktober-november 2012: met verdachten in voorlopige hechtenis of voorlopige plaatsing na 1 januari 2012 (op vrijwillige basis): **48 personen**:
 - Gevangenis van **Bergen** : 13 meerderjarige verdachten (9 mannen en 4 vrouwen)
 - Gevangenis van **Antwerpen** : 11 meerderjarige verdachten (10 mannen en 1 vrouw)
 - Federaal gesloten centrum **Saint-Hubert** : 14 minderjarige verdachten (mannen)
 - Federaal gesloten centrum van **Everberg** : 10 minderjarige verdachten (mannen)
- Uitspraken niet altijd exact en niet mogelijk juistheid uitspraken na te gaan → wel voldoende nuttige info voor analyse
- Antwoorden anoniem en vertrouwelijk behandeld, gebruik van citaten

 .be

1. Verklaring van rechten

- **Ontvangst van de verklaring:**
 - Meerderheid heeft verklaring ontvangen:
 - Meestal van politie vóór verhoor, of uitzonderlijk na verhoor van politie of zelfs van advocaat
 - Enkele verdachten hebben de verklaring niet bij zich kunnen houden of niet de tijd gehad om het te lezen
 - Minderheid heeft verklaring niet ontvangen of kan zich dit niet meer herinneren
- **Onthouden rechten:**
 - Vooral recht op bijstand van een advocaat en zwijgrecht
 - Ook aangehaald: recht op medische bijstand, recht om vertrouwenspersoon in te lichten, verlenging van arrestatietermijn van 24 uur en dit door een rechter

 .be

- **Leesbaarheid en begrijpbaarheid van de verklaring:**
 - Meerderheid vindt verklaring duidelijk en begrijpbaar → soms bijkomende verklaringen gegeven door politie of advocaat
« Ce n'est pas vraiment difficile à comprendre...Je pense que tout le monde peut comprendre cela » [S12SH]
 - Bepaalde verdachten vinden verklaring ingewikkeld → taalgebruik niet altijd eenvoudig, vooral voor minderjarigen
- **Beschikbaarheid in de eigen taal:**
 - Verdachten hebben verklaring ontvangen in hun moedertaal of taal die ze beheersen → geen tolk nodig om document te vertalen
 - Geen moeilijkheden gesignaleerd i.v.m. de vertaling

.be

2. Kosteloze juridische bijstand

- Weinig verdachten hebben gevraagd naar formulier met voorwaarden voor kosteloze rechtsbijstand, omdat ze:
 - Niet wisten dat ze recht hadden op kosteloze rechtsbijstand
 - Systeem niet kenden
 - Niet nuttig vonden gezien de feiten
 - Reeds pro-deo advocaat of ambtshalve aangestelde advocaat hadden
- Slechts 1 verdachte verwijst naar ingevuld document dat hij moest ondertekenen (wellicht de « verklaring op eer »)

.be

3. Inlichten van een vertrouwenspersoon

- Minderheid heeft aan politie gevraagd om vertrouwenspersoon in te lichten (op eigen initiatief of na voorstel van politie):
 - In het algemeen echtgenoot, ouders, kinderen, naasten
 - Soms de werkgever
 - Uitzonderlijk heeft politie geweigerd om in te gaan op de vraag
- Voor meerderheid van minderjarige verdachten:
 - Politie heeft onmiddellijk de ouders ingelicht
 - Meerderheid heeft niet gevraagd om nog iemand anders te contacteren
 - Begrip « vertrouwenspersoon » wordt niet altijd goed begrepen
- In meerdere gevallen heeft politie verdachte niet van dit recht ingelicht en/of heeft verdachte dit om # redenen ook niet gevraagd:
 - Familie van verdachte was reeds op hoogte van arrestatie
 - Verdachte wil niet dat men weet waar hij is
 - Verdachte wil wachten of er al dan niet gevolg aan de zaak wordt gegeven

.be

4. Medische bijstand

- Meerderheid heeft geen medische bijstand gevraagd gezien niet nodig >< Enkele verdachten hebben op eigen initiatief medische bijstand gevraagd of na overleg met advocaat → in twee gevallen heeft politie bijstand geweigerd:

« Dus ze zeiden tegen mij: "als je je medicatie hier nu bij hebt kunnen we u die hier nu geven, maar als je dat niet bij hebt kunnen we u niet helpen" » [S4A]

- In enkele gevallen, heeft politie zelf medische bijstand voorgesteld aan verdachte
- In het algemeen hebben verdachten geen voorkeur als geneesheer maar goed zijn werk doet >< enkele verdachten verkiezen hun eigen geneesheer, omdat ze deze kennen en vertrouwen

.be

5. Beknopte mededeling van de feiten

- Meerderheid heeft mededeling van feiten gehad vóór eerste verhoor ofwel door politie ofwel door onderzoeksrechter of jeugdrechter >< Minderheid heeft geen mededeling van feiten gekregen vóór eerste verhoor → sommigen hebben deze gekregen via hun advocaat
- Vooral nuttig bevonden omdat zaken dan duidelijk zijn vanaf het begin, verdachten weten wat hen ten laste wordt gelegd = goede voorbereiding voor verdediging met advocaat >< Bepaalde verdachten vinden mededeling niet nuttig omdat ze weten waarvoor ze zijn opgepakt, evenals politie en rechter zijn al op hoogte van de feiten

.be

6. Voorafgaand vertrouwelijk overleg met advocaat

- Meerderheid heeft voorafgaand vertrouwelijk overleg met advocaat gehad vóór eerste verhoor door politie, parket of rechter:
 - Vooral overleg ter plaatse
 - Enkele Franstalige meerderjarige verdachten per telefoon
 - Met advocaten van Salduz-permanentie of jeugdpermanentie, of soms eigen advocaat van verdachte
- Minderheid heeft geen overleg gehad → staking advocaten, punctuele onbeschikbaarheid of afstand overleg door verdachte
- Telefonisch afstandscontact met permanentiedienst: twee verdachten → nuttig voor de ene, niet voor de andere:

« Nee, eigenlijk niet want het is ook niet dat die advocaat aan mij liet horen van « het is misschien beter dat je toch een advocaat pakt » want het was gewoon zo van « Ge doet afstand ? Ok, ça va » [S4A]

.be

• Grote meerderheid vond overleg met advocaat nuttig om:

- Verdediging voor te bereiden
- Juridisch advies te krijgen over hun rechten
- Te weten hoe de procedure verloopt
- Te weten hoe men zich moet gedragen tijdens verhoor en mogelijke gevolgen

« Je trouve que le temps avec son avocat c'est pas mal, ça sert bien quand même [...], ça sert à préparer ma défense, à avoir de bons arguments pour convaincre le juge » [S12SRH]

• Enkele verdachten vonden overleg met advocaat niet nuttig, omdat:

- Advocaat zegt niets, kent dossier of persoonlijke geschiedenis van verdachte niet
- Verdachte heeft geen nood aan advocaat omdat hij zal bekennen of in staat van recidive is
- Verdachte heeft geen vertrouwen in raad van zijn advocaat

 .be

7. Bijstand van een advocaat tijdens het verhoor

• Meerderheid heeft bijstand gehad tijdens verhoor bij politie en/of bij onderzoeksrechter of jeugdrechter

• Enkele verdachten hebben geen bijstand gehad → afstand gedaan van bijstand, niet nuttig geacht op dat ogenblik of geen advocaat beschikbaar

• Onderbreking voor bijkomend overleg met advocaat: enkele verdachten hebben dit gehad → vooral op vraag van advocaat of soms verdachte

« Non, c'est quand on a commencé avec le juge et c'est moi qui a demandé parce qu'ils ont dit on a droit à 15 minutes je crois [...] Ben, c'était presque fini et c'est moi qui a demandé de parler d'abord avec mon avocat pour voir après » [S9M]

 .be

• Grote meerderheid vond bijstand advocaat nuttig omdat deze kan:

- Controleren of de procedure werd gerespecteerd
- Alternatieven voorstellen aan de rechter
- Controleren of verdachte niet werd mishandeld of onder druk gezet door politie

• Sommige verdachten vonden bijstand advocaat niet nuttig, omdat:

- Advocaat heeft niet veel of geen « goede dingen » te zeggen
- Ze geen nood hebben aan advocaat

• Enkele verdachten geven aan:

- Voorafgaand vertrouwelijk overleg is meer nuttig dan bijstand advocaat tijdens politieverhoor
- Aanwezigheid advocaat is belangrijker tijdens verhoor voor onderzoeksrechter of jeugdrechter → neemt beslissing om al dan niet op te sluiten

 .be

8. Zwijgrecht

- Grote meerderheid geeft aan geen gebruik te hebben gemaakt van zwijgrecht → hoewel politie en/of rechter hen het recht heeft meegedeeld of verdachten dit recht reeds kenden
- Enkele verdachten hebben zwijgrecht wel gebruikt:
 - Soms enkel voor bepaalde vragen
 - Of in functie van de omstandigheden zoals ernst van de gepleegde feiten
 - In het algemeen, op initiatief van verdachte of uitzonderlijk op aanraden van advocaat >< in de meerderheid van de gevallen, hebben advocaten aangeraden om niet te zwijgen en te spreken

« Nee, ze zei "als het over de zware feiten gaat, kan je beter de waarheid vertellen, dan zal je straf milder zijn" » [S6E]

.be

9. Bijstand van een tolk

- Grote meerderheid heeft geen nood gehad aan een tolk → procedure was in moedertaal of taal die ze beheersen
- Enkele verdachten hebben een tolk nodig gehad:
 - Aanwezigheid nuttig bevonden, om goed te begrijpen wat men hen zegt en vraagt
 - Maar kwaliteit van vertaling is niet altijd goed

.be

10. Navolgende verhoren door de politie

- Meerderheid vindt aanwezigheid van advocaat bij elk verhoor nuttig om:
 - Beter te worden verdedigd
 - Bijstand te krijgen om zich uit te drukken en om gebruikte juridische termen en/of verschillende fasen van de procedure beter te begrijpen
 - Gedrag van politie te controleren (ongoorloofde druk, mishandeling)
- Enkele verdachten vinden het niet nuttig als het voor dezelfde feiten is of als ze al met justitie in aanraking zijn gekomen
- Sommigen verkiezen een voorafgaand vertrouwelijk overleg voor elk verhoor veeleer dan de aanwezigheid van een advocaat tijdens het verhoor

.be

11. Divers

- Wachtermijn aankomst van advocaat soms te lang en niet nuttig
- Slechte behandeling en mishandeling van politie wordt gesignaleerd door enkele verdachten → niet in staat om juistheid uitspraken te controleren
- Bij gebrek aan bijstand van een advocaat, kan audiovisueel verhoor nuttig zijn als controle, maar bij voorkeur menselijke controle
 - « C: Zou het ook een camera kunnen zijn ?
 - S: Ja om de agressie te zien. Maar het blijft een camera van de politie [...]. Het is altijd beter dat het een persoon is om toe te kijken zoals jullie of een advocaat » [S3A]
- Bijstand van een advocaat en Salduz-wet wordt als goede zaak beschouwd → zetten aan tot betere samenwerking met politie

Dienst voor het
Strafrechtelijk Bijstand

.be
